

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 9 febr. 1932 kl. 5 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion angående införande i kommunallagarna av bestämmelser därom att för vissa fullmäktige suppleanter skolas utses.

I en inom andra kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 3, har herr *Hällgren* hemställt, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning rörande lämpligheten av införande i kommunallagarna av sådana bestämmelser, att vid val av stads-, kommunal-, municipal- och kyrkfullmäktige även suppleanter måtte utses för att inkallas vid uppståndet hinder för vald fullmäktig att bevista sammanträde».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt kommunallagarna utses icke för fullmäktige i de borgerliga primärkommunerna eller för de kyrkliga kommunernas fullmäktige några suppleanter, vilka vid hinder för valda fullmäktige att bevista sammanträde kunna inträda såsom deras ersättare. Efterträdare för fullmäktig, som avgår före den bestämda tjänstgöringstidens utgång, utses först efter anmälan om detta förhållandet genom ny röstsammanräkning.

Däremot utses vid tillsättandet av kommunala nämnder, styrelser eller råd i samband med valet av ledamöter i dessa ävenledes suppleanter, som kunna ersätta ledamöter, vilka äro förhindrade att infinna sig vid sammanträde. Liknande bestämmelser gälla även för landstingens del. Utskottet finner emellertid detta förhållande icke utgöra en omständighet av beskaffenhet att i och för sig böra föranleda införandet av suppleantinstitutionen även i de kommunala fullmäktigeförsamlingarna. Mellan dessa och landstingen föreligger den väsentliga skillnaden, att de senare utgöra eller ingå i valkorporationer för utseende av ledamöter i riksdagens första kammare samt att landstingen i regel endast hålla ett enda möte årligen av omkring veckolång varaktighet. Mellan fullmäktigeförsamlingarna å ena sidan och de kommunala nämnderna, styrelserna eller råden å den andra föreligger åter den likaledes betydelsefulla skillnaden, att endast de förra men icke de senare utöva den kommunala självstyrelsen i egentlig mening, vilket medför ett helt annat ansvar för ledamot av de förra än för medlem av de senare.

Något allmänt behov för införandet av suppleantinstitutionen även för fullmäktigeförsamlingarna inom de borgerliga primärkommunerna eller de kyrkliga kommunerna har icke påvisats. Det torde ock tillhöra undantagen, att något större antal fullmäktige är frånvarande från sammanträde.

I likhet med vad konstitutionsutskottet närmare utvecklat vid 1928 års riksdag samt upprepat vid 1930 års riksdag i samband med behandlingen av förslaget till nya kommunallagar, anser utskottet principiella invändningar kunna riktas mot införandet av suppleantinstitutionen i de kommunala fullmäktigeförsamlingarna. En anordning av föreslagen art skulle kunna leda till att de ordinarie fullmäktiges känsla av ansvar förminskades och att följaktligen en fullmäktig lätt kunde utan tvingande skäl låta en suppleant i omstridda frågor inträda i sitt ställe. Suppleant skulle dessutom i regel, och i motsats till vad som vanligen gäller om suppleant i utskott, nämnd, styrelse eller råd, endast under spridda sammanträden komma att delta i fullmäktiges arbete och torde då i allmänhet icke hinna förvärva den erfarenhet och vana vid arbetet och den insikt i föreliggande frågor, som erfordras för att hans insats skall bli av värde.

Utskottet finner alltså icke skäl föreligga att efter den nyligen företagna revisionen av kommunallagarna, vid vilken jämväl förevarande fråga var föremål för övervägande, tillstyrka införandet av suppleantinstitutionen för fullmäktigeförsamlingarna inom den borgerliga primärkommunen eller den kyrkliga kommunen.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 februari 1932.

På konstitutionsutskottets vägnar:

C. A. REUTERSKIÖLD.

Närvarande: Herrar Reuterskiöld, Sävström, Thulin*, David Bergström, greve Spens, G. W. Hansson, Mellén, Valfrid Eriksson, Larsén, Fredrik Ström*, P. Sandström*, Gustafson i Kasenberg, Jansson i Edsbäcken, Borg*, Persson i Trängen, Hallén*, Anderson i Norrköping, Holmström, Fast och Alströmer*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar Mellén, Fredrik Ström, Borg, Hallén och Holmström, som ansett, att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

Bihang till riksdagens protokoll 1932. 5 saml. 1 häft. (Nr 1—4.)

Den revision av kommunallagarna, som företogs vid 1930 års riksdag, var i huvudsak av formell natur. En saklig omprövning av de olika bestämmelserna kan därför vara påkallad, när erfarenheten av en eller annan olägenhet gör sig märkbar. En sådan synes också ha påtalats i den föreliggande motionen. Uttalade farhågor för olägenheter, som suppleantskap inom fullmäktigeinstitutionerna skulle medföra, synas utskottet ogrundade. Såsom motionären framhåller har under många år suppleantskap inom de förvaltande styrelserna och nämnderna förefunnits, utan att man kan säga, att de personer, som i egenskap av suppleanter deltagit i förvaltningsorganens beslut, visat mindre ansvarskänsla och omdömesförmåga än ordinarie medlemmar. Icke minst inom våra landskommuner torde det vara till uppenbar bättnad för det kommunala livet, att ringen av dem, som äga att handlägga kommunala spörsmål och bära ansvaret därför, kan vidgas. Motionären har även påpekat den skolning och fostran till ansvar som här kan vinnas.

I större kommuner framträda ofta olägenheterna av att suppleant ej kan inkallas. Den större och mer krävande omfattning, som de kommunala arbetsuppgifterna i dylika kommuner äga, gör, att väljarna helt naturligt söka träffa sitt val bland de bäst kvalificerade, vilkas arbetskrafter i regel tagas starkt i anspråk för både det enskilda och offentliga livets uppgifter. Det kan då icke undgås, att många sådana representanter med strängt anlitad tid stundom nödgas vara borta från ett eller annat sammanträde. Deras frånvaro kan skapa olägenheter av olika slag, oberäknade förskjutningar i de olika meningsgrupperna o. d. Övriga skäl, som kunna tala för behovet av suppleanter i styrelser, utskott och nämnder, synas utskottet jämväl förefinnas i fråga om fullmäktige.

Det hemställs därför,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning rörande lämpligheten av införande i kommunallagarna av sådana bestämmelser, att vid val av stads-, kommunal-, municipal- och kyrkofullmäktige även suppleanter måtte utses för att inkallas vid uppståndet hinder för vald fullmäktig att bevista sammanträde.